

Aktuelt

FOTO: HIROTOMO/WIKIMEDIA COMMONS

Universitetene trapper opp elitesatsingen

Rapporten om UiOs ambisjoner som ble lagt frem denne uken, har igjen fått fart i debatten om elitesatsing i høyere utdanning. Nå vil alle bli best i verden på sine fagområder.

Av **Joakim Birkeli Jacobsen og Martin Moland**

bbj@ukeavisen.no, martin.moland@ukeavisen.no

Universitetet i Oslo har store ambisjoner. Ifølge en pågående tiårsplan skal UiO være blant verdens ledende forskningsuniversiteter innen 2020. I rapporten, som det strategiske rådet overleverte denne uken, går det frem at UiO må satse mer tverrfaglig, utvikle en kultur som er mer utadvendt, og dyrke egen autonomi i større grad.

Men det er nok rådet om at universitetet bør satse på å få miljøer i verdensklasse på områder der institusjonen allerede har styrke og fortrinn – mer elitesatsing med andre ord – som er mest kontroversielt.

Professor **Torberg Flach** ved NTNU er skeptisk til en satsing på et eliteuniversitet dersom det går på bekostning av de andre universitetene.

– Vi er for få innbyggere i Norge til å ha mange eliteuniversiteter som ligger høyt på internasjonale rangeringer. Og da er spørsmålet om man skal ha en nasjonal satsing på ett universitet som går på bekostning av de andre, sier han.

I dag er de fire gamle, norske universitetene rangert omtrent likt med små variasjoner fra år

Pengene er nøkkelen

- Rapporten trekker frem at en reform av finansieringssystemet er blant de mest kritiske behovene på nasjonalt nivå. Ekspertgruppen har blant annet anbefalt mindre øremerket finansiering av forskning og skolepenger for å øke institusjonenes mulighet til å tiltrekke seg akademiske superstjerner.

til år. Falch mener kvaliteten i Norge allerede er relativt god.

– Lærestedene konkurrer seg i mellom, og det er bra for kvaliteten. Norske universiteter gjør det i hvert fall bedre internasjonalt enn norske fotballag. Spørsmålet er hva vi skal være fornøyde med på nasjonalt nivå, sier han og viser til Tyskland.

– Tyskland har valgt en modell med mange små universiteter. Ingen av disse er spesielt høyt rangert på internasjonale kåringer, men det er likevel solid økonomisk utvikling i Tyskland, sier han.

De tyske universitetene tiltrekker seg ikke forskerstjerner i like stor grad som de amerikanske lærestedene, men de har jevnt over god kvalitet.

Spørsmål om penger

Det er finansieringen som er kjernen i saken. Det krever store summer å tiltrekke seg store forskerstjerner og bygge opp miljøer rundt dem. Og i dag prioriteres universitetene noenlunde likt gjennom bevilgningene over statsbudsjettet.

– Det er med andre ord villet politikk fra myndighetene at vi skal ha mange gode, og ikke ett eliteuniversitet, sier Falch.

Økonomisk vekst spiller en mindre rolle.

– Det er ikke mulig å se en sammenheng mellom dyrking av eliteuniversiteter og økonomisk vekst, sier han.

Forskningsrådets administrerende direktør, **Arvid Hallén**, mener rapporten i sin helhet er god.

– Det dette utvalget først og fremst gjør er å teste Universitetet i Oslo opp mot internasjonale forventninger til et ledende universitet. Det er svært positivt, og her er det mye som bør tas tak i, sier han.

Han peker særlig på at utvalget mener universitetene bør ha evne til å fange opp lovende og gode ideer i forskningen.

– Man har ofte forventninger til at Forsknings-

Torberg Flach, Professor ved NTNU

«Vi er for få innbyggere i Norge til å ha mange eliteuniversiteter som ligger høyt på internasjonale rangeringer.»

Torberg Flach, Professor ved NTNU

rådet tidlig skal kunne fange opp nye og gode ideer. Men vi vil først og fremst finansiere større prosjekter og initiativ. Det å fange opp og drive fram nye ideer i en tidlig fase må universitetene ta mer ansvar for selv, mener Hallén.

Alle skal spisse

Rektor ved Universitetet i Bergen, **Dag Rune Olsen**, har sett på rapporten. Han tror ikke spissing ved ett universitet nødvendigvis vil gå på bekostning av de andre.

– Kunnskapsministeren har utfordret alle universitetene til å styrke sine beste fagområder, og det jobber vi også med i vår egen strategi for UiB, sier han.

Også rektor ved Universitetet i Stavanger **UiS, Marit Boyesen**, vil jakte på stjernene.

– Selv om vi er et nytt universitet har også vi sterke fagområder som vi også ønsker å gjøre verdensledende, sier hun.

Frykten er at elitetankegangen skal spre seg til bevilgningene over statsbudsjettet. Det kunne for eksempel tenkes at finansiering i større grad knyttes til fremragende forskning.

– Min bekymring er at UiO og de andre gamle universitetene kan bygge opp internasjonalt sterke fagmiljøer med et helt annet ressursgrunnlag enn de mindre, som oss, sier Boyesen. Hun mener en eventuell omlegging av finansieringen for å fremme visse fagområder må komme alle lærestedene til gode.

Positiv til prioritering

IYS sitter seniorrådgiver **Bente Sørgaard** og følger med på utdanningssektoren. Hun mener rapportens anbefalinger om å dyrke færre fagområder er helt i tråd med YS sine egne anbefalinger.

– Vi er kritiske til at det opprettes og opprettholdes studietilbud hvis hovedformålet er å tiltrekke seg studenter av økonomiske hensyn for institusjonen, sier hun og viser til at Norge hadde 19 utdanningssteder for lærere i fjor og at nesten alle universiteter og høyskoler utdanner økonomer. Alle studiestedene kan ikke ha de best kvalifiserte fagpersonene til å undervise studentene, sier hun. ○